

Strategia Rozwoju Gminy Kornowac do 2030 roku

Kornowac, 2022

Spis treści

1. Wprowadzenie	03	5. Kluczowe inwestycje, ich rezultaty i potencjalne źródła finansowania	22
1.1. Czym jest Strategia Rozwoju Gminy?	04	5.1. Kluczowe inwestycje	23
1.2. Znaczenie Strategii dla rozwoju Gminy	04	5.2. Oczekiwane rezultaty i wskaźniki ich osiągnięcia	25
		5.3. Potencjalne źródła finansowania	27
2. Przebieg prac nad strategią	05		
2.1. Ankietyzacja	06	6. Komplementarność z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu	29
2.2. Konsultacje społeczne	06		
3. Wnioski z diagnozy	07	7. System realizacji Strategii	31
3.1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej	08	7.1. Wdrażanie Strategii	32
3.2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej	09	7.2. Monitoring, ewaluacja oraz raportowanie realizacji Strategii	33
3.3. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej	10	7.3. Spójność z dokumentami sektorowymi Gminy	33
3.4. Analiza SWOT	11	7.4. Załączniki	34
4. Kierunki strategiczne rozwoju Gminy	14		
4.1. Założenia rozwojowe	15		
4.2. Misja rozwoju Gminy	16		
4.3. Wizja rozwojowa Gminy	16		
4.4. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym oraz kierunki działań.	16		
4.5. Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Kornowac	20		
4.5. Zakres interwencji na wybranych obszarach strategicznej interwencji	20		

01.

Wprowadzenie

1.1. Czym jest Strategia Rozwoju Gminy?

Strategia Rozwoju Gminy Kornowac do roku 2030 to uporządkowana, długofalowa koncepcja rozwoju, ukierunkowana na maksymalne wykorzystanie potencjału rozwojowego Gminy, dostosowanie planów do zmieniającego się otoczenia społeczno-gospodarczego oraz stworzenie optymalnych warunków dla funkcjonowania społeczności lokalnej.

1.2. Znaczenie Strategii dla rozwoju Gminy

Strategia rozwoju gminy jest podstawowym narzędziem zarządzania strategicznego na poziomie lokalnym. Dlatego też niniejszy dokument został przygotowany tak, aby w sposób zrównoważony i komplementarny uwzględniać interesy poszczególnych grup interesariuszy – począwszy od grupy najważniejszej, a więc mieszkańców Gminy, poprzez przedsiębiorców i rolników prowadzących działalność gospodarczą, aż po organizacje i instytucje działające na jej terenie.

Dzięki rozbudowanemu procesowi konsultacji społecznych niniejsza Strategia została dostosowana do potrzeb rozwojowych Gminy, co pozwoli na optymalne kształtowanie decyzji władz lokalnych w długim horyzoncie czasowym, a w rezultacie da możliwość trwałej poprawy poziomu i jakości życia mieszkańców. Sprawna realizacja założeń Strategii to warunek konieczny dla wykorzystywania pojawiających się szans rozwojowych i wzmocnienia pozycji konkurencyjnej Gminy.

Koncentracja na zdefiniowanych w procesie planowania strategicznego celach i priorytetach umożliwi pełne wykorzystywanie potencjału Gminy także dzięki sprawnej inżynierii finansowej, wykorzystującej w optymalny sposób środki finansowe pochodzące z różnych źródeł (środki własne, fundusze unijne, kredyty itp.).

Rysunek 1

Źródło: Opracowanie własne

02.

Przebieg prac nad strategią

Prace nad Strategią realizowane były metodą partycypacyjno-ekspercką. Na wszystkich etapach prac stosowano maksymalizację efektu partycypacji poprzez konsultacje społeczne prowadzone stacjonarnie oraz ankiety w formie elektronicznej.

2.1. Ankietyzacja

W terminie 12-20.05.2021 r. na stronie Urzędu Gminy Kornowac dostępna była ankieta dla mieszkańców, którą wypełniło 153 mieszkańców. Większość ankietowanych stanowiły kobiety (59,3%). Osoby w wieku od 35 do 60 lat to 59,3% badanych, a respondenci w wieku 18-34 lat stanowili 35,3%. Pozostały odsetek badanych to młodzież do 17 roku życia i osoby starsze po 60 roku życia.

2.2. Konsultacje społeczne

Konsultacje z mieszkańcami w sprawie opracowania założeń do Strategii Rozwoju Gminy Kornowac odbyły się w każdym z pięciu sołectw w okresie październik - listopad 2021. Ich uczestnikami byli przedstawiciele lokalnych grup inicjatywnych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorstw oraz urzędów i instytucji działających na terenie poszczególnych sołectw, tzw. liderzy lokalni, którzy podczas spotkań wypowiadali się na tematy związane z poszczególnymi obszarami funkcjonowania ich miejscowości oraz całej Gminy. Celem głównym warsztatów było zasięgnięcie opinii lokalnych przedsiębiorców, instytucji i mieszkańców dotyczących obecnej sytuacji w gminie, jej mocnych i słabych stron, a także zebranie pomysłów na działania inwestycyjne i pozainwestycyjne mogące przyczynić się do rozwoju Gminy w nadchodzących latach.

Najważniejsze wnioski wynikające z procesu ankietyzacji oraz spotkań warsztatowych:

Kluczowe atuty Gminy:

- Walory krajobrazowe (znaczna powierzchnia terenów zielonych i niezurbanizowanych)
- Korzystne położenie (sąsiedztwo większych ośrodków)
- Dostępność i jakość terenów pod budownictwo mieszkaniowe
- Dobrze rozwinięta infrastruktura edukacyjna oraz wysoki poziom usług w tym zakresie
- Rozwój OZE na terenie Gminy
- Zwarta i aktywnie działająca społeczność lokalna

Główne słabości i problemy wymagające przeciwdziałania:

- Niewystarczająco rozwinięta sieć gazowa
- Konieczność dalszego rozwoju i remontów w zakresie infrastruktury drogowej oraz infrastruktury towarzyszącej (chodniki, oświetlenie)
- Sieć ścieżek rowerowych wymagająca rozbudowy
- Intensyfikacja walki z problemem zanieczyszczenia powietrza

Obszary priorytetowe, które gmina kornowac powinna rozwijać, by stać się lepszym miejscem dla swoich mieszkańców:

- Infrastruktura komunikacyjna (chodniki i drogi, progi zwalniające, ścieżki rowerowe).
- Działania proekologiczne.
- Sieć wodno-kanalizacyjna w sołectwach Łańce i Rzuchów.
- Infrastruktura sportowo-rekreacyjna i turystyczna oraz organizacja działań zogniskowanych w tych obszarach.
- Zagospodarowanie przestrzenne pod integrację społeczną, działania związane ze szkolnictwem (zajęcia pozalekcyjne, wycieczki).
- Rozwój przedsiębiorczości.

03.

Wnioski z diagnozy

Na potrzeby Strategii Rozwoju Gminy Kornowac do roku 2030 opracowano szczegółową diagnozę, która stanowi załącznik nr 1 do Strategii. W niniejszym rozdziale zaprezentowane zostały najważniejsze wnioski z przeprowadzonej diagnozy. Zostały one podzielone na 3 zasadnicze części – społeczną, gospodarczą i przestrzenną. W diagnozie przedstawiono sytuację Gminy na tle województwa oraz powiatu raciborskiego.

Rysunek 2 Zasadnicze części diagnozy

Źródło: Opracowanie własne

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy, zidentyfikowano zarówno główne obszary problemowe, jak i kluczowe czynniki rozwojowe (wyróżniki), które przyjęto jako podstawę do sformułowania wizji Gminy, a także jej założeń strategicznych (celów) na nadchodzące lata.

3.1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Gmina Kornowac charakteryzuje się korzystnymi uwarunkowaniami demograficznymi. Jest to jedna z najbardziej zaludnionych gmin powiatu raciborskiego o średniej gęstości zaludnienia przekraczającej średnią krajową (na 1km² przypada 197 mieszkańców. Gęstość zaludnienia w Polsce wynosi 123 osoby/km²). Pomimo iż obecnie notowany jest ujemny przyrost naturalny, może to być chwilowa tendencja spadkowa będąca efektem wysokiej śmiertelności w wyniku pandemii COVID-19 (jeszcze w 2019 miał miejsce dodatni przyrost naturalny). Co istotne, w gminie obserwuje się stopniowy przyrost liczby mieszkańców, wynikający m.in. z dużej liczby zarejestrowanych zameldowań w porównaniu do liczby wymeldowań – jest to gmina o najwyższym saldzie migracji w powiecie raciborskim (+46 osób). Struktura demograficzna w podziale na płeć cechuje się podobną liczbą kobiet i mężczyzn. Duża liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób młodych wskazuje na stopniowo starzejące się społeczeństwo.

Średnia przestępczość w gminie jest porównywalna do średniej krajowej i niższa od wartości średniej dla województwa. W powiecie raciborskim średnia liczba przestępstw od kilku lat maleje. Z kolei odsetek wszystkich zdarzeń drogowych na terenie Gminy wynosi 4,3% w stosunku do całego powiatu. Powyższe dane liczbowe wskazują więc na wysoki poziom bezpieczeństwa na terenie Gminy. Na terenie Gminy funkcjonują cztery placówki realizujące zadania z zakresu oświaty i edukacji. Zdawalność egzaminów w szkołach podstawowych wynosi 100%, co wskazuje na wysoki poziom kształcenia. Władze Gminy kładą duży nacisk na rozwój edukacji, regularnie przeznaczając fundusze na rozbudowę i wyposażenie placówek oraz rozwój oferty edukacyjnej. Jednocześnie zauważa się zbyt małą liczbę miejsc przedszkolnych i powierzchni w szkołach oraz niedogodność w postaci braku żłobka gminnego. Problemy te zostały uwzględnione w przyszłych planach inwestycyjnych.

Instytucją realizującą zadania związane z życiem kulturalnym mieszkańców jest Gminny Ośrodek Kultury, w skład którego wchodzi cztery Domy Kultury oraz świetlica wiejska. Placówki te realizują szereg różnorodnych zajęć, jednak zwraca uwagę niedostateczne zainteresowanie nimi ze strony mieszkańców, co może wynikać zarówno ze zbyt małej intensywności działań promocyjnych, jak i z obniżonego zaangażowania grup docelowych. Kluczowe jest więc podjęcie działań mających zachęcić ich do korzystania z oferty kulturalnej.

Oferta sportowa i rekreacyjna obejmuje zajęcia realizowane w licznych obiektach sportowych zlokalizowanych na terenie Gminy (np. boiskach, szlakach rowerowych czy placach zabaw). Turystyka rowerowa jest intensywnie rozwijana, co idzie w parze z walorami przyrodniczymi Gminy, jednak zachodzi konieczność utworzenia miejsca umożliwiającego relaks lub inne, pasywne formy spędzania czasu wolnego.

Opiekę zdrowotną w gminie prowadzi Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medicus” z Raciborza z punktami w Kobylu i w Kornowacu. Ośrodki te realizują zadania z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej świadczonej przez lekarzy pierwszego kontaktu i pielęgniarki, jednak uwagę mieszkańców zwracają niedobory w zakresie specjalistycznej opieki zdrowotnej na terenie Gminy.

W ramach pomocy socjalnej przyznano pomoc finansową stu pięciu rodzinom i osobom samotnym. Głównymi powodami przyznania pomocy społecznej były niepełnosprawność, bezrobocie oraz długotrwała lub ciężka choroba. Ponadto, ze względu na starzejące się społeczeństwo, wzrasta zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze. Pandemia COVID-19 w najbliższych latach najprawdopodobniej wpłynie na wzrost świadczeń z pomocy społecznej, jednak czynnik ten jest łagodzony przez dodatkowe świadczenia ZUS dla osób wymagających pomocy społecznej.

Na terenie Gminy funkcjonuje szereg organizacji pozarządowych. Na wsparcie zadań realizowanych przez owe organizacje zabezpieczane są fundusze z budżetu Gminy. Najbardziej reprezentatywnymi organizacjami są kluby i drużyny sportowe, Koła Gospodyń Wiejskich oraz Ochotnicze Straże Pożarne.

2.2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Struktura lokalnej gospodarki cechuje się dużą różnorodnością, z przewagą przedsiębiorstw z kategorii handlowej i budowlanej oraz wzrostem liczby podmiotów związanych z transportem i edukacją. Tak kształtująca się struktura koreluje ze stopniowym napływem ludności na teren Gminy.

Liczba przedsiębiorstw na terenie Gminy Kornowac systematycznie rośnie, przy czym z uwagi na wiejski i rolniczy charakter Gminy nie znajdują się na jej terenie duże zakłady przemysłowe. Ponieważ gmina jest najmniejsza w powiecie, udział podmiotów gospodarczych znajdujących się w gminie Kornowac wynosi 4,8% wszystkich firm powiatu raciborskiego, a liczba podmiotów przypadających na 1 tys. mieszkańców jest zbliżona do średniej dla całego obszaru (na 1 tys. mieszkańców przypada 81 firm, podczas gdy dla powiatu wartość ta wynosi 82 firmy). Ponad 40% mieszkańców Gminy znajduje zatrudnienie w branży przemysłowej i budowlanej, a ponad 15% w sektorze usługowym, są to więc branże w największym stopniu kształtujące lokalną przedsiębiorczość. Ze względu na usytuowanie Gminy oraz bliskie położenie kopalń znacząca liczba mieszkańców Gminy zatrudniona jest w sektorze górniczym. Ze względu na postępującą restrukturyzację górnictwa, sytuacja ta może generować problemy społeczne w nadchodzących latach. W planowaniu lokalnego rozwoju gospodarczego należy więc uwzględnić działania na rzecz przekwalifikowania pracowników odchodzących z sektora górniczego. Istotną kwestią jest również wsparcie dla rozwoju nowych oraz istniejących firm, które będą tworzyć nową bazę ekonomiczną gmin na etapie transformacji górniczej.

Bezrobocie na terenie Gminy notuje nieznaczny wzrost, jednak w porównaniu do danych z terenu województwa śląskiego jest bardzo niskie (wynosi 2%, podczas gdy bezrobocie w woj. śląskim to 4,9%). Wśród bezrobotnych, zwraca uwagę większa liczba kobiet niż mężczyzn, a pod względem wieku, dominacja grupy w przedziale między 25 a 30 rokiem życia.

Gmina Kornowac cechuje się rolniczym charakterem, co wynika z dużych obszarów żyznych pól uprawnych na terenie Gminy. Ze względu na przekształcenia gospodarcze i stopniową urbanizację zauważa się jednak stopniowe zmniejszanie udziału rolnictwa w lokalnej strukturze gospodarczej, co jest typowe dla miejscowości rozwijających się. Mimo to, biorąc pod uwagę walory środowiskowe, stale podejmuje się działania oraz inwestycje promujące ten obszar aktywności ekonomicznej.

Finanse samorządowe w gminie Kornowac cechują się wyższymi dochodami budżetowymi niż wydatkami. Dochody na 1 mieszkańca są porównywalne do średniej województwa śląskiego i wyższe od średniej dla powiatu raciborskiego (Gmina Kornowac: 6 765,43 zł; powiat raciborski: 5 120,64 zł).

Najwyższe dochody gminne w ostatnich latach obejmowały przede wszystkim dział Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz Rozliczenie różne – w tym dziale zaobserwowano także najwyższy wzrost dochodów. Największy spadek docho-

dów miał miejsce w dziale Rolnictwo i Łowiectwo, co potwierdza spostrzeżenia dotyczące malejącej roli rolnictwa w ogólnej strukturze gospodarczej Gminy. Największe wydatki natomiast ponoszone są na sektor edukacji, co jest jednak typowe dla struktury wydatków samorządowych w większości gmin.

Główną grupą dochodów budżetowych Gminy w ostatnich latach były dochody własne uzyskane z podatków i opłat lokalnych. Plan dochodów w 2020 roku został wykonany w 99,9%, a najważniejszą pozycję zrealizowanych dochodów stanowiły dotacje z budżetu państwa, podatki i opłaty lokalne i subwencja ogólna. Saldo należności wymaganej natomiast w największym stopniu kształtują należności podatkowe od nieruchomości i środków transportowych. Wydatki majątkowe Gminy Kornowac stanowią 17,86% ogółu wydatków budżetowych. Wydatkiem o najwyższej wartości jest oświata i wychowanie, ale również m.in. rolnictwo i łowiectwo. Poza tym gmina poniosła szereg wydatków w ramach realizowanych projektów unijnych dotyczących m.in. modernizacji i rozwoju placówek edukacyjnych, montażu OZE i wymiany urządzeń grzewczych na obiektach gminnych, rozwoju sieci kanalizacyjnej, a także rozbudowy ścieżek rowerowych.

Udział wydatków inwestycyjnych w latach 2016-2019 wykazywał tendencję rosnącą, co świadczy o rozwojowym charakterze Gminy Kornowac. Jedną z podstawowych inwestycji gminnych w ostatnich latach był projekt „Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie Gminy Kornowac”, realizowany w trzech zadaniach. Drugim zadaniem o strategicznym znaczeniu jest planowany do realizacji projekt Budowy Regionalnej Drogi Pszczyna-Racibórz.

W najbliższych latach planuje się między innymi kolejne inwestycje polepszające standard nauczania w gminie, budowę Gminnego Ośrodka Kultury, Gminnego Ośrodka Sportu czy dalszy rozwój ścieżek rowerowych.

2.3. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Gmina Kornowac jest najmniejszą gminą w powiecie raciborskim i zajmuje powierzchnię 26,3 km². W jego centralnej części leży sołectwo Kornowac będące równocześnie siedzibą władz Gminy. Jest to najbardziej zurbanizowane sołectwo, wzdłuż którego przebiega droga wojewódzka 935 łącząca Racibórz z Pszczyną. Na pozostały obszar Gminy składają się sołectwa Kobyla, Pogrzebień, Rzuchów i Łańce. Powierzchnia gruntów Gminy obejmuje 115,4189 ha.

Teren Gminy obejmuje swoim obszarem Park Krajobrazowy „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich” oraz założenie pałacowo parkowe, które stanowi zakon sióstr Salezjanek. Największy lokalny zbiornik wodny stanowi prawobrzeżny dopływ Odry - rzeka Sumina, która przepływa przez wschodnią część Gminy Kornowac. Wśród licznych przykładów zabytków architektonicznych można wyróżnić m.in. krzyże kamienne, kaplice oraz pałace (w Rzuchowie i Pogrzebieniu), jak i zespół dworski w Kornowacu, będące punktami turystycznymi. Szlaki turystyczne dodatkowo urozmaicają punkty widokowe w Kobylu i Pogrzebieniu. Ważnym elementem podnoszącym atrakcyjność turystyczno-widokową Gminy jest Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Bociek” założony w 2019 roku na terenie Gminy Kornowac. Obszar o łącznej powierzchni 152 ha eksponuje walory krajobrazowe i tradycyjne, rolnicze, wykorzystanie Płaskowyżu Rybnickiego, jednocześnie sprzyjając zachowanie lokalnej bioróżnorodności. Powierzchnię Gminy charakteryzuje urozmaicona rzeźba, korzystne warunki klimatyczne dla uprawy rolnej, bogata szata roślinna oraz duże obszary lasów, zieleni urządzonej, terenów zabudowy oraz obszarów rolniczych. Same tylko obszary rolnicze stanowią 81% powierzchni Gminy. Na jej obszarze nie znajdują się duże zakłady przemysłowe lub tereny zdegradowane wydobywaniem węgla. Gmina Kornowac jest usytuowana w okolicy średniej wielkości miast takich jak Racibórz, Rybnik czy Wodzisław Śląski. Przez jej terytorium przebiegają trzy drogi wojewódzkie oraz odcinek linii kolejowej relacji Racibórz-Marklowice-Chałupki, oraz liczne trasy rowerowe.

Gmina jest w pełni zelektryfikowana, natomiast infrastruktura gazowa jest stale i na bieżąco rozwijana. Infrastruktura ciepłownicza mieszkań oparta jest głównie o indywidualne źródła ciepła. Przewagą są kotły węglowe – ich udział ze względów środowiskowych najprawdopodobniej będzie malał na rzecz m.in. pomp ciepła, czy kotłów gazowych, których szersze użytkowanie będzie możliwe w miarę rozwoju gazu. Czynnikiem napędzającym wymianę kotłów wę-

głównych jest Program Ograniczania Niskiej Emisji oraz liczne projekty związane z ochroną powietrza atmosferycznego i klimatu umożliwiające sfinansowanie termomodernizacji, ekologicznych źródeł ogrzewania w budynkach mieszkalnych oraz montaż instalacji OZE. Działania związane z jakością powietrza są szczególnie istotne w świetle danych liczbowych wskazujących, że zapotrzebowanie na ciepło w gminie rośnie i w najbliższej perspektywie ów trend nie ulegnie zmianie ze względu na plany zagospodarowania terenów inwestycyjnych. Infrastruktura komunalna i ściekowa jest stale rozwijana. W zakresie gospodarki odpadów od 2020 roku obowiązuje ich segregacja, a w 2021 roku powstał Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych. Co prawda gospodarka ściekowa wymaga intensywnych prac, gdyż wskaźnik skanalizowania wynosi jedynie 7,8%, jednak dzięki realizowanym przedsięwzięciom inwestycyjnym, do końca roku 2022 trzy sołectwa zostaną w całości skanalizowane. Stopień zwodociągowania wynosi 98%.

Powierzchnię użytkową budynków stanowią w większości budynki mieszkalne. Zasoby mieszkaniowe Gminy ciągle rosną – w ciągu trzech lat ich liczba wzrosła o 1,45%, a liczba nowych budynków mieszkalnych na 1 tys. mieszkańców w 2019 roku była największa w powiecie. W sumie w 2020 roku było ich 1354. Duży przyrost zabudowy mieszkaniowej w ostatnich latach najprawdopodobniej wiąże się z rosnącym poziomem życia mieszkańców oraz rozwojem osadnictwa na terenach wiejskich (odpływ ludności z miast i procesy suburbanizacyjne). Standard cieplny istniejącej zabudowy w większości odbiega od obecnego (wiele budynków wybudowanych przed 1989 jest niedocieplonych), rozbudowy wymaga także sieć gazowa. Natomiast sytuacja techniczno-sanitarna budynków na terenie gminy jest na wysokim poziomie.

2.4. Analiza SWOT

Analiza SWOT umożliwia zbiorcze i syntetyczne przedstawienie mocnych i słabych stron Gminy oraz szans i zagrożeń stwarzanych przez bezpośrednie otoczenie, dzięki czemu łatwiejsze jest przyjęcie właściwego modelu strategicznego i określenie priorytetów rozwojowych.

Analizy dokonano na podstawie:

- wniosków z warsztatów strategicznych przeprowadzonych z pracownikami jednostek organizacyjnych Gminy i pozostałymi interesariuszami Strategii,
- wyników badań ankietowych,
- wyników diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Tabela 1 Analiza SWOT

Źródło: Opracowanie własne

WAGA	CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	WAGA	CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE
1,00	SŁABE STRONY	1,00	SZANSE
0,15	Liczne działania promujące i dofinansowujące ekologiczne źródła ogrzewania, ograniczenie zanieczyszczenia powietrza i gospodarkę odpadami [s1]	0,20	Fundusze europejskie w nowej perspektywie 2021-2027 [o1]
0,15	Bogata baza terenów pod budownictwo mieszkaniowe [s2]	0,20	Poprawa dostępności Gminy i jakości dróg poprzez przebudowę ulic, m.in.. drogi wojewódzkiej nr 935 [o2]
0,15	Dobrze wyposażone szkolnictwo o wysokim standardzie nauczania [s3]	0,20	Trend migracji z miasta na wieś, blisko przyrody [o3]
0,10	Dogodne usytuowanie geograficzne i komunikacyjne [s4]	0,10	Działalność gospodarcza jako alternatywa zatrudnienia dla osób dotkniętych restrukturyzacją górnictwa [o4]
0,10	Stopa bezrobocia niższa od średniej wojewódzkiej [s5]	0,10	Zwiększająca się świadomość ekologiczna i dofinansowania zewnętrzne wspierające rozwój OZE i ekologicznych źródeł ogrzewania [o5]
0,10	Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczno-sanitarna [s6]	0,10	Trendy w prowadzeniu aktywnego trybu życia (bieganie, wycieczki pieszo-rowerowe) [o6]
0,10	Wysokie walory przyrodnicze i związana z nimi rozwijająca się turystyka krajoznawcza i rowerowa [s7]	0,10	Współpraca zagraniczna z Czechami [o7]

Kontynuacja tabeli na kolejnej stronie

WAGA	CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	WAGA	CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE
1,00	SŁABE STRONY	1,00	SZANSE
0,05	Szeroka oferta wydarzeń kulturalno-sportowych organizowanych przez Gminę [s8]		
0,05	Wspieranie lokalnego biznesu [s9]		
0,05	Rosnąca liczba przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie Gminy [s10]		
1,00	SŁABE STRONY	1,00	ZAGROŻENIA
0,15	Niedostateczna liczba miejsc przedszkolnych, zbyt mała powierzchnia szkół i brak oferty dla najmłodszych (żłobka) [w1]	0,20	Spadek zainteresowania Gminą Kornowac jako miejscem do osiedlenia się [t1]
0,15	Ujemny przyrost naturalny [w2]	0,15	Upadek lokalnych przedsiębiorstw w obliczu dużych zakładów [t2]
0,15	Wymagające remontu drogi i chodniki oraz konieczność modernizacji oświetlenia ulicznego [w3]	0,15	Spowolnienie tempa rozwoju gospodarczego wywołane sytuacją za wschodnią granicą kraju i pandemią COVID-19 [t3]
0,15	Niski wskaźnik skanalizowania i gazyfikacji [w4]	0,10	Niekorzystne zmiany struktury ludności według funkcjonalnych grup wieku - spadek liczby osób w wieku produkcyjnym na rzecz wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym [t4]
0,10	Wysoki udział kobiet i osób w wieku 25-30 lat w ogólnej strukturze bezrobotnych [w5]	0,10	Problemy społeczne związane z restrukturyzacją górnictwa [t5]
0,10	Niedostatek miejsc przeznaczonych do rekreacyjnego spędzania czasu wolnego (np. parków) [w6]	0,10	Niska konkurencyjność Gminy w zakresie infrastruktury oferującej rozrywkę (np. skatepark, basen, kino itp.) [t6]
0,10	Zmniejszenie udziału rolnictwa w lokalnej strukturze gospodarczej [w7]	0,10	Obniżone zaangażowanie mieszkańców w działania kulturalne [t7]
0,05	Brak oferty dla seniorów (Klub Seniora) [w8]	0,10	Transformacja energetyczna w kraju (porzucenie węgla na rzecz OZE) [t8]
0,05	Stądo rozwinięta komunikacja miejska [w9]		

Biorąc pod uwagę, że Gmina Kornowac charakteryzuje się walorami przyrodniczymi i wysokim saldem migracji, dominujący scenariusz rozwoju powinien zakładać interwencję m.in. w poprawę jakości życia w Gminie poprzez modernizację dróg i chodników oraz sieci gazowej i kanalizacyjnej, jak i w turystykę krajoznawczą (rowerową, pieszą), co w postaci inwestycji powinno przełożyć się na wzrost atrakcyjności Gminy jako miejsca do zamieszkania i prowadzenia małego biznesu.

Tabela 1 Wyniki analizy strategicznej dla Gminy Kornowac

Źródło: Opracowanie własne

	SZANSE	ZAGROŻENIA
	STRATEGIA AGRESYWNA	STRATEGIA KONSERWATYWNA
	Liczba interakcji	Liczba interakcji
MOCNE STRONY	52	34
	Ważona liczba interakcji	Ważona liczba interakcji
	6,59	4,15
	STRATEGIA KONKURENCYJNA	STRATEGIA DEFENSYWNA
	Liczba interakcji	Liczba interakcji
SŁABE STRONY	22	28
	Ważona liczba interakcji	Ważona liczba interakcji
	3,30	3,50

Analizując tabelę powyżej, dla badanego obszaru wynika, iż należy wybrać strategię agresywną. Zidentyfikowana liczba interakcji to 52, a ich ważona liczba wynosi 6,59. Analiza wskazuje na wyraźną przewagę mocnych stron oraz szans nad słabymi stronami i zagrożeniami. Funkcjonowanie Gminy Kornowac odbywa się w sprzyjającym otoczeniu, istotne jest więc maksymalne wykorzystanie

silnych stron i szans w przyszłych planach rozwoju. Gmina powinna podjąć strategię zdecydowanego, intensywnego i odważnego rozwoju, polegającą na inwestowaniu w celu budowania i umacniania przewagi.

Strategia Gminy Kornowac powinna być zorientowana na wykorzystanie potencjału, jakim są tereny pod budownictwo mieszkaniowe, walory przyrodniczo – krajobrazowe, atrakcyjność Gminy jako miejsca do osiedlania się, jak i położenie przy granicy z Republiką Czeską. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom na obszarze Gminy Kornowac możliwe będzie poprzez pozyskiwanie finansów zewnętrznych w celu zwiększenia konkurencyjności Gminy w zakresie infrastruktury oferującej rozrywkę, poprawę jakości życia mieszkańców poprzez modernizację infrastruktury, jak i wsparcie gospodarczego wykorzystania walorów turystycznych i krajobrazowych oraz położenia przygranicznego.

04.

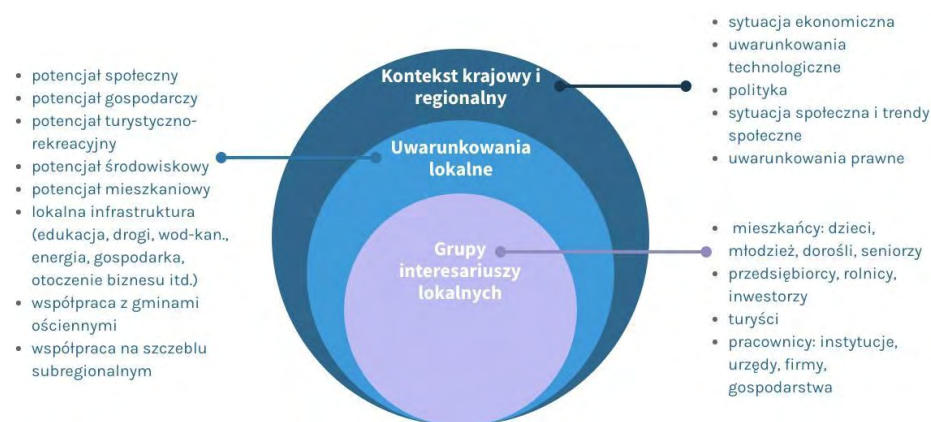
**Kierunki strategiczne rozwoju
Gminy**

4.1. Założenia rozwojowe

Harmonijny rozwój przestrzenny, gospodarczy i społeczny Gminy jest ściśle powiązany z efektywnością wykorzystania tzw. czynników rozwojowych, odzwierciedlających zasoby Gminy. Zasoby te umożliwiają wprowadzanie stopniowych zmian przekładających się na coraz lepsze zaspokajanie potrzeb społeczności lokalnej oraz coraz bardziej komfortowe i sprawne jej funkcjonowanie.

Rysunek 3 Czynniki rozwojowe Gminy

Źródło: Opracowanie własne

Podstawowe czynniki rozwojowe Gminy obejmują:

1. Efektywne gospodarowanie zasobami gruntowymi, infrastrukturalnymi i surowcowymi (ziemia) – dla rozwoju Gminy niezbędne jest dysponowanie wolnymi terenami, które można wykorzystać jako działki budowlane (budownictwo drogowe, mieszkaniowe czy przemysłowe) lub tereny komercyjne, usługowe i rekreacyjne.

Oferta Gminy Kornowac w zakresie terenów inwestycyjnych pod działalność przemysłową, produkcyjną lub usługową jest co prawda ograniczona, jednak zasoby gmin w zakresie terenów dostępnych pod budownictwo mieszkaniowe

są już znacznie większe. Ponadto, znaczna część Gminy to tereny rolnicze, co sprzyja utrzymaniu spokojnego, sielskiego charakteru Gminy, pozwala na zachowanie walorów widokowo-krajobrazowych, a także daje potencjał dla rozwoju lokalnej działalności rekreacyjnej (np. turystyka rowerowa). Łącząc wskazane atuty z dobrym skomunikowaniem z ośrodkami miejskimi położonymi w bezpośrednim sąsiedztwie (Racibórz, Wodzisław Śląski) oraz bardziej oddalonymi (w promieniu do 50 km są położone takie miasta, jak Rybnik, Jastrzębie-Zdrój, Żory, Gliwice), Gmina Kornowac może aspirować do roli atrakcyjnej bazy mieszkaniowo-pobytovej dla osób pracujących poza terenem Gminy. Wymagało to będzie sukcesywnej poprawy lokalnej infrastruktury komunikacyjnej, usługowej, sportowo-rekreacyjnej oraz edukacyjnej, w celu zapewnienia obecnym i przyszłym mieszkańcom Gminy optymalnych warunków bytowych.

2. Zapewnienie zasobów kapitałowych (kapitał) – czynnik ten obejmuje wiele środków materialnych i niematerialnych, a także pieniężnych i pozapieniężnych, które w sposób pośredni lub bezpośredni służą zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej. Dostęp do kapitału warunkuje zarówno bieżące funkcjonowanie, jak i rozwój społeczno-gospodarczy Gminy.

Gmina Kornowac należy do grupy średnio zamożnych gmin pod względem przychodów podatkowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Podawany przez Ministerstwo Finansów wskaźnik wyniósł w 2020 roku 1522,08 zł na 1 mieszkańca i jest zbliżony do większości okolicznych gmin wiejskich, jednak nieco niższy od sąsiadujących ośrodków miejskich (Racibórz: 1847 zł; Wodzisław Śląski: 1721 zł; Rybnik: 2106 zł). Zwraca jednak uwagę bardzo wysoki poziom wykorzystania dostępnych środków zewnętrznych przez gminę – w rankingu pozyskiwania wsparcia ze środków unijnych obejmującym lata 2014–2020, Gmina Kornowac uzyskała 21 miejsce na 1538 gmin wiejskich. Sprawność w pozyskiwaniu zewnętrznego finansowania neutralizuje więc nieco niższe niż w innych gminach wpływy z podatków.

3. Wykorzystanie potencjału ludzkiego (praca) – potencjał mieszkańców Gminy w zakresie kwalifikacji, kompetencji, zdolności intelektualnych, zasobności materialnej itp. ma kluczowe znaczenie dla stanu aktualnego oraz przyszłego rozwoju Gminy.

Biorąc pod uwagę dynamiczny rozwój obszarów zabudowy mieszkaniowej na terenie Gminy, pełne wykorzystanie potencjału ludzkiego będzie wymagało szeroko zakrojonych działań ukierunkowanych na budowę tożsamości lokalnej, rozwój współpracy i wzrost zaangażowania mieszkańców w bieżące funkcjonowanie społeczności lokalnej. Pomocne mogą tu być prężnie działające instytucje kulturalno-oświatowe na terenie Gminy. Konieczna będzie jednak rozbudowa

infrastruktury kulturalnej oraz sportowo-rekreacyjnej, a także skoordynowana z nią realizacja działań miękkich (nieinfrastrukturalnych) skierowanych na angażowanie społeczności lokalnej, budowanie więzi oraz kształtowanie i wykorzystanie zdolności i wysokich kompetencji w poszczególnych obszarach.

W warunkach coraz większej konkurencji pomiędzy jednostkami samorządowymi o podobnym potencjale, rozwój danej Gminy rozumiany jako zdolność do przyciągania i akumulowania kapitału oraz zasobów ludzkich jest uzależniony od wykorzystania tzw. potencjału wyróżniającego, będącego w innych gminach zasobami niedostępnymi bądź posiadanymi w ograniczonym zakresie.

Efektywne wykorzystanie zdefiniowanych powyżej determinantów atrakcyjności umożliwi neutralizację czynników problemowych oraz zapewni funkcjonowanie Gminy Kornowac jako nowoczesnej, prężnie rozwijającej się Gminy.

4.2. Misja rozwoju Gminy

Prezentując misję rozwoju dla Gminy Kornowac należy odnieść się do jej kluczowych elementów, zagadnień, które w największym stopniu determinują praktykę działań samorządu lokalnego. Misja musi mieć lapidarny charakter i co warto podkreślić: misja w swojej istocie wyznacza de facto sens i cel działania samorządu lokalnego.

Misją Gminy Kornowac jest wszechstronny rozwój zapewniający poprawę jakości życia mieszkańców w oparciu o wysoką jakość usług, nowoczesną infrastrukturę oraz ochronę istniejących zasobów przy zachowaniu równowagi między aktywnością gospodarczą a ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego.

4.3. Wizja rozwojowa Gminy

Na podstawie opracowanej diagnozy strategicznej, biorąc pod uwagę wskazane powyżej wyróżniki, sformułowano wizję Gminy Kornowac w roku 2030, uwzględniającą poszczególne płaszczyzny rozwoju.

Gmina Kornowac w roku 2030 to:

- miejsce przyjazne dla mieszkańców, oferujące korzystne warunki zamieszkania, wypoczynku oraz rozwoju osobistego i zawodowego,
- gmina tworząca sprzyjające warunki osadnicze dla nowych mieszkańców, bezpieczna i zrównoważona pod względem społecznym, skutecznie przeciwdziałająca zjawiskom ubóstwa, marginalizacji i wykluczenia,
- miejsce zapewniające estetyczną, atrakcyjną i funkcjonalną przestrzeń publiczną,
- aktywny ośrodek w pełni wykorzystujący swój potencjał przyrodniczy, widokowy, kulturalny oraz rekreacyjny,
- gmina wspierająca rozwój mikro i małej przedsiębiorczości w zakresie usług dla ludności, a także sprzyjająca rozwojowi nowoczesnego, zrównoważonego rolnictwa, jednostka aktywnie pozyskująca dostępne fundusze zewnętrzne, sprawnie współpracująca w ramach lokalnych i regionalnych sieci powiązań.

4.4. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym oraz kierunki działań.

Diagnoza sytuacji społecznej, rozmowy z mieszkańcami oraz wyniki badania ankietowego wykazały, że pomiędzy zakładanym, pożądanym stanem docelowym Gminy Kornowac uwzględniającym realizację sformułowanej wizji rozwoju, a procesami zachodzącymi aktualnie na jej terenie, istnieje szereg zasadniczych niespójności, które składają się na tzw. lukę strategiczną.

Stopień realizacji wizji rozwojowej Gminy jest bezpośrednio uzależniony od efektywności realizacji założeń strategicznych ujętych w formie celów i kierunków, a także wpisujących się w nie konkretnych działań (projektów). Na podstawie przedstawionej Misji i Wizji wyodrębniono podstawowe zagadnienia, wokół których powinny koncentrować się działania władz Gminy.

W niniejszym rozdziale przedstawiono cele strategiczne Gminy Kornowac do roku 2030, pozwalające na wdrożenie zakładanego scenariusza rozwojowego. Należy przy tym zaznaczyć, iż listy działań zawartej w niniejszym dokumencie nie powinno się traktować jako zamkniętego katalogu, nawet w perspektywie krótkoterminowej. Wpisanie konkretnego działania do Strategii nie jest równoznaczne z bezwzględnym zobowiązaniem do jego realizacji. W szczególności dotyczy to działań uzależnionych od pozyskania zewnętrznego finansowania, którego ewentualny brak może zagrozić terminowej realizacji przedsięwzięcia, bądź w ogóle wykluczyć dane działanie z listy realizowanych projektów. Zapisy Strategii uwzględniają jedynie projekty uznane za strategiczne dla Gminy, dysponujące największym potencjałem i generujące największą wartość dodaną.

Strategiczny Cel Rozwojowy Gminy Kornowac do roku 2030 zdefiniowano następująco:

Kornowac – gmina z widokami! Dynamizacja rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Kornowac dzięki optymalnemu wykorzystaniu lokalnych walorów środowiskowo-lokalizacyjnych oraz dostępnych zasobów społecznych, infrastrukturalnych i kapitałowych.

Zdefiniowane poniżej Cele Strategiczne wyznaczono w ramach trzech sfer: społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Obejmują one Cele Operacyjne, którym odpowiadają poszczególne Kierunki Działania. Kierunki będą realizowane poprzez konkretne projekty pozwalające urzeczywistnić Cele Operacyjne. Są to działania o charakterze inwestycyjnym, szkoleniowym, informacyjno-promocyjnym, a także marketingowym.

Poszczególne Cele Operacyjne są równoważne względem siebie i nie powinny być rozpatrywane rozłącznie, gdyż mają one charakter komplementarny. Jedynie ich zintegrowana realizacja umożliwi osiągnięcie wyznaczonego Celu Strategicznego.

Sfera społeczna

Cel strategiczny I: Zwiększenie atrakcyjności warunków życia na terenie Gminy Kornowac z wykorzystaniem jej naturalnych zasobów

Sfera gospodarcza

Cel strategiczny II: Rozwój gospodarczy Gminy Kornowac poprzez wspieranie lokalnych przedsiębiorstw oraz pełne wykorzystanie potencjału osadniczego i rekreacyjno-turystycznego

Sfera przestrzenna

Cel strategiczny III: Poprawa jakości infrastruktury gminnej oraz funkcjonalności przestrzeni publicznej w celu podniesienia poziomu życia mieszkańców Gminy Kornowac

W tej części Strategii przedstawiono operacyjne plany działań uwzględniające cele strategiczne, cele operacyjne i przykładowe kierunki działań, a także zadania priorytetowe do realizacji.

Bezpośrednia realizacja założeń niniejszej Strategii w obrębie każdego Kierunku będzie odbywała się poprzez konkretne projekty, których lista będzie podlegała monitoringowi i aktualizacji. Co istotne, listy działań zawartej w niniejszym dokumencie nie należy traktować jako zamkniętego katalogu, nawet w perspektywie krótkoterminowej – kolejne działania będą dodawane do Strategii na etapie jej okresowej aktualizacji. Należy również zwrócić uwagę na fakt, iż wpisanie konkretnego działania do Strategii nie jest równoznaczne z bezwzględnym zobowiązaniem do jego realizacji. W szczególności dotyczy to działań uzależnionych od pozyskania zewnętrznego finansowania, którego ewentualny brak może zagrozić terminowej realizacji przedsięwzięcia, bądź w ogóle wykluczyć dane działanie z listy realizowanych projektów. Zapisy Strategii uwzględniają jedynie projekty uznane za strategiczne dla Gminy, dysponujące największym potencjałem i generujące największą wartość dodaną.

Poniżej przedstawiono projekty strategiczne, które planowane są do realizacji w najbliższych latach.

A. Sfera społeczna

Cel strategiczny I: Zwiększenie atrakcyjności warunków życia na terenie Gminy Kornowac z wykorzystaniem jej naturalnych zasobów

Cel operacyjny A1: Aktywizacja i integracja mieszkańców

Kierunki działania:

- A 1.1 aktywizacja kulturalna, społeczna oraz sportowa mieszkańców
- A 1.2 budowa tożsamości lokalnej i zacieśnianie relacji między mieszkańcami

Cel operacyjny A2: Efektywna edukacja oraz wykorzystanie kapitału społecznego

Kierunki działania:

- A 2.1 wzrost atrakcyjności i funkcjonalności lokalnej infrastruktury edukacyjnej
- A 2.2 efektywna współpraca środowisk i instytucji w ujęciu lokalnym i regionalnym
- A 2.3 wsparcie organizacji pozarządowych oraz instytucji działających w obszarze kultury i sportu
- A 2.4 działania na rzecz utworzenia żłobka

Cel operacyjny A 3: Wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego

Kierunki działania:

- A 3.1 rozwój sektora usług kulturalnych
- A 3.2 poszerzenie i unifikacja oferty sportowej
- A 3.3 utworzenie infrastruktury rekreacyjnej, uwzględniając wizerunek „zielonej Gminy”
- A 3.4 poszerzenie oferty zajęć rekreacyjnych dla seniorów

Cel operacyjny A 4: Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym

Kierunki działania:

- A 4.1 wyrównywanie szans rozwojowych i wspieranie talentów
- A 4.2 aktywna polityka społeczna ukierunkowana na walkę z patologiami i wykluczeniem społecznym,
- A 4.3 rozwój bazy infrastrukturalnej umożliwiającej skuteczną politykę społeczną w wymiarze lokalnym

Cel operacyjny A 5: Poprawa jakości obsługi w instytucjach publicznych

Kierunki działania:

- A 5.1 skuteczna obsługa interesanta i inwestora
- A 5.2 informatyzacja obiektów gminnych oraz usług świadczonych w Urzędzie Gminy oraz lokalnych instytucjach
- A 5.3 usprawnienie procesów informacji i komunikacji w ujęciu lokalnym
- A 5.4 rozwijanie kompetencji personelu oraz podnoszenie sprawności funkcjonowania Urzędu Gminy oraz lokalnych instytucji

Zadania priorytetowe:

- Promocja aktywnego i zdrowego stylu życia oraz aktywizacja mieszkańców.
- Poprawa dostępu i jakości do infrastruktury kultury, sportu oraz rekreacji.
- Promowanie, upowszechnianie oraz ochrona dziedzictwa kulturowego.
- Rozwój przestrzeni publicznych w infrastrukturę umożliwiającą wspólne spędzanie czasu.

B. Sfera gospodarcza

Cel strategiczny II: Rozwój gospodarczy Gminy Kornowac poprzez wspieranie lokalnych przedsiębiorstw oraz pełne wykorzystanie potencjału osadniczego i rekreacyjno-turystycznego

Cel operacyjny B 1: Wykorzystanie potencjału turystyczno-rekreacyjnego Gminy

Kierunki działania:

- B 1.1 rozwój ścieżek rowerowych i zaplecza serwisowego
- B 1.2 poszerzenie oferty turystycznej z wykorzystaniem lokalnych zabytków i dziedzictwa historycznego
- B 1.3 promocja oferty turystycznej Gminy i jej walorów krajoznawczych

Cel operacyjny B 2: Aktywizacja gospodarcza**Kierunki działania:**

- B 2.1 przeciwdziałanie bezrobociu oraz migracji zarobkowej mieszkańców
- B 2.2 wspieranie lokalnych mikroprzedsiębiorstw
- B 2.3 rozwój strefy gospodarczej

Cel operacyjny B 3: Rozwój osadnictwa w Gminie**Kierunki działania:**

- B 3.1 przeznaczanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe w planie zagospodarowania przestrzennego Gminy
- B 3.2 działania mające na celu pozyskanie deweloperów w celu przygotowania zabudowy mieszkaniowej
- B 3.3 działania sprzyjające rozwojowi indywidualnego budownictwa mieszkaniowego

Zadania priorytetowe:

- Działania na rzecz tworzenia i rozwijania atrakcji turystycznych na terenie Gminy z wykorzystaniem lokalnych walorów przyrodniczych.
- Budowa dróg rowerowych, ścieżek dydaktycznych, a także wsparcie działań na rzecz wzrostu bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego.
- Działania na rzecz wsparcia lokalnej przedsiębiorczości społecznej.

C. Sfera przestrzenna

Cel strategiczny III: Poprawa jakości infrastruktury gminnej oraz funkcjonalności przestrzeni publicznej w celu podniesienia poziomu życia mieszkańców Gminy Kornowac

Cel operacyjny C 1: Rozwój infrastruktury komunalnej**Kierunki działania:**

- C 1.1 modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej
- C 1.2 budowa ciągów pieszych wzdłuż dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich przebiegających przez teren Gminy
- C 1.3 zwiększenie bezpieczeństwa drogowego
- C 1.4 rozwój sieci gazowej i kanalizacyjnej
- C 1.5 modernizacja sieci wodociągowej

Cel operacyjny C 2: Ochrona środowiska naturalnego i jakości powietrza**Kierunki działania:**

- C 2.1 działania na rzecz ochrony przyrody
- C 2.2 działania zmierzające do poprawy efektywności energetycznej oraz ograniczenia niskiej emisji
- C 2.3 ochrona i przeciwdziałanie degradacji środowiska naturalnego

Cel operacyjny C 3: Poprawa estetyki Gminy**Kierunki działania:**

- C 3.1 uatrakcyjnienie przestrzeni publicznej w poszczególnych sołectwach Gminy

Zadania priorytetowe:

- Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE.
- Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury pożytku publicznego.
- Uporządkowanie gospodarki ściekowej
- Działania na rzecz zachowania bioróżnorodności na terenie Gminy Kornowac.
- Rewitalizacja przestrzeni zdegradowanych.

4.5. Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Kornowac

W ramach przyjętej w październiku 2015 r. zmiany studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy Kornowac oraz na opracowanej na jego potrzeby diagnozy założono, że rozwój gminy będzie opierał się głównie o:

- rozwój zabudowy mieszkaniowej, głównie jednorodzinnej,
- rolnictwo i rozwój terenów wiejskich, w tym usług i przetwórstwa rolno-spożywczego,
- turystykę i rekreację.

Podstawowym celem rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego gminy jest uzyskanie takiej struktury przestrzennej terenów zabudowanych, która będzie w sposób zrównoważony wykorzystywać walory przyrodnicze i kulturowe tego obszaru. Dodatkowo kładziony jest nacisk na pełne wykorzystanie posiadanych zasobów i potencjałów. Cel ten będzie realizowany poprzez następujące rodzaje działań:

1. Poprawa jakości życia mieszkańców, w tym między innymi poprzez poprawę infrastruktury technicznej, zapewnienie zasobów mieszkaniowych oraz usprawnienia systemu komunikacji.
2. Rozwój gospodarczy, który pozwoli uzyskać wzrost gospodarczy i zwiększy efektywność gospodarowania przy wykorzystaniu dostępnych walorów.
3. Budowa kompleksowego systemu ochrony przyrody i krajobrazu oraz poprzez poprawę stanu środowiska.
4. Pełne wykorzystanie przyjętych zasad ochrony i racjonalnego kształtowania środowiska przyrodniczego i jego rewitalizację w procesy zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego.
5. Ochronę dziedzictwa kulturowego, służącą utrwalaniu tożsamości gminy.
6. Uzyskanie wysokich standardów i ładu przestrzennego wszystkich miejscowości w gminie.

Realizacja kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy prowadzi do zmian w jej strukturze oraz w wykorzystaniu terenów. Przede wszystkim oczekuje się, że będzie zmniejszać się powierzchnia terenów wykorzystywanych rolniczo, a będzie rosła tych przeznaczanych pod zabudowę. W ramach tej drugiej kategorii powstawać będą obszary:

- zabudowy mieszkaniowej jedno- i wielorodzinnej, które mogą towarzyszyć usługom,
- usług kultury,
- usług publicznych i innych,
- usług związanych ze sportem i rekreacją,
- obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych oraz
- zabudowy techniczno-produkcyjnej.

Oprócz struktury podstawowej powstawać będzie również uzupełniająca taka jak tereny rolnicze, lasy, cmentarze, zieleń parkowa, wody powierzchniowe, tereny zamknięte, wykorzystywana do transportu oraz przez infrastrukturę techniczną.

Źródło: Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kornowac. Załącznik nr 1 do Uchwały Nr X.66.2015 Rady Gminy Kornowac z dnia 29 października 2015 r.

4.6. Zakres interwencji na wybranych obszarach strategicznej interwencji

Zgodnie Uchwałą Nr VI/24/1/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 19 października 2020 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego pn. Strategia Rozwoju Województwa „Śląskie 2030”, zdefiniowano 5 OSI w ujęciu tematycznym, które zostały przyporządkowane do dwóch grup:

1. OSI konkurencyjne

- Obszary cenne przyrodniczo
- Ośrodki wzrostu

2. OSI problemowe

- Gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze
- Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza
- Gminy w transformacji górniczej

W związku z powyższym wyszczególnieniem, Gmina Kornowac wpisuje się w OSI problemowe – drugi z wyodrębnionych na terenie województwa śląskiego, obszarów strategicznej interwencji w kategorię Gminy w transformacji górniczej. Wyzwaniem dla tego obszaru OSI przekwalifikowanie pracowników odchodzących z sektora górniczego. W planowaniu rozwoju gospodarczego należy uwzględnić konieczność zapewnienia możliwości funkcjonowania dla firm z branży okołogórniczej lub ich przebranżowienia w tym przekwalifikowania kadr. Istotną kwestią jest również wsparcie dla rozwoju nowych oraz istniejących firm, które będą tworzyć nową bazę ekonomiczną gmin w transformacji górniczej. Oprócz tworzenia alternatywnych miejsc pracy należy również ukierunkować wsparcie na poprawę jakości środowiska, rozwój usług publicznych, poprawę jakości przestrzeni publicznych, zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców oraz rozwój oferty czasu wolnego.

- pozyskiwanie nowych terenów inwestycyjnych dla przedsiębiorców krajowych i zagranicznych,
- tworzenie przestrzeni dla obecnych i przyszłych przedsiębiorców
- zwiększenie dostępu do terenów inwestycyjnych poprzez rozwój infrastruktury drogowej,
- udział w regionalnych i krajowych projektach i programach z zakresu promocji gospodarczej
- stworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia przedsiębiorczości na terenie Gminy
- system ulg dla przedsiębiorców

Interdyscyplinarny obszar strategicznej interwencji

Obszar 2. Gminy w transformacji górniczej

Działania na rzecz dostosowania branży górniczej i osób zatrudnionych w górnictwie do wyzwań przyszłości (m.in. wynikających ze zmian klimatycznych i polityki UE w tym obszarze):

- aktywny udział Powiatowego Urzędu Pracy w przekwalifikowaniu osób odchodzących z górnictwa
- działania promujące zawody techniczne oraz zmiany w systemie edukacji poprzez wprowadzenie klas o kierunkach w zawodach przyszłościowych
- utworzenie platformy współpracy obejmującą Gminę jako samorząd, instytucje wsparcia biznesu, uczelnie wyższe oraz przedsiębiorstwa.

Aktywna polityka wsparcia lokalnej przedsiębiorczości sektora małych i średnich przedsiębiorstw a także przedsiębiorczości społecznej:

05.

**Kluczowe inwestycje, ich
rezultaty i potencjalne źródła
finansowania**

5.1. Kluczowe inwestycje

Sprawną i skuteczną realizację przedmiotowej Strategii będzie wymagała zaangażowania wielu interesariuszy Gminy tj.: mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji społecznych. Jednakże realizacja konkretnych przedsięwzięć należeć będzie do samorządu Gminy Kornowac. Wykonanie nastąpi w oparciu o roczne budżety Gminy oraz Wieloletnią Prognozę Finansową i Wieloletni Plan Inwestycyjny. W poniższych tabelach zaprezentowano intencyjną listę najważniejszych projektów planowanych do realizacji w perspektywie wdrażania Strategii.

Skuteczna realizacja działań przedstawionych poniżej uzależniona jest od wielu czynników zewnętrznych, w dużej mierze niezależnych od działań władz Gminy (np. dostępność środków pomocowych, zmiany prawodawstwa), jednakże umieszczenie ich na liście zadań w tak ważnym dokumencie jest sygnalizacją ich znaczenia z perspektywy dalszego rozwoju Gminy i poprawy warunków zamieszkania.

Tabela 3 Inwestycja: Montaż instalacji OZE w budynkach mieszkalnych w Gminie Kornowac

Źródło: Opracowanie własne

Tytuł inwestycji	Montaż instalacji OZE w budynkach mieszkalnych w Gminie Kornowac
Podmiot realizujący	Gmina Kornowac
Szacowany koszt	15 mln zł
Źródło finansowania	środki zewnętrzne
Zwięzły opis projektu	Projekt obejmuje wymianę pieców węglowych (200) na ekologiczne źródło ciepła (piece na gaz i PC – w zależności od potrzeb) oraz montaż instalacji fotowoltaicznych (200) na budynkach mieszkalnych w Gminie Kornowac (każda instalacja ok. 6 000 kWh). Projekt ze względu na swą skalę w znaczny sposób przyczyni się do redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz wpłynie na wzrost produkcji energii z OZE

Tabela 4 Inwestycja: Wykorzystanie OZE w budynkach użyteczności publicznej w Gminie Kornowac

Źródło: Opracowanie własne

Tytuł inwestycji	Wykorzystanie OZE w budynkach użyteczności publicznej w Gminie Kornowac
Podmiot realizujący	Gmina Kornowac
Szacowany koszt	5,5 mln zł
Źródło finansowania	środki zewnętrzne
Zwięzły opis projektu	Projekt obejmuje wymianę pieców węglowych na powietrzne pompy ciepła oraz montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej w Gminie Kornowac (w zależności od potrzeb). Projekt ze względu na swą skalę w znaczny sposób przyczyni się do redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz wpłynie na wzrost produkcji energii z OZE.

Tabela 5 Inwestycja: Zachowanie bioróżnorodności na terenie Gminy Kornowac

Źródło: Opracowanie własne

Tytuł inwestycji	Zachowanie bioróżnorodności na terenie Gminy Kornowac
Podmiot realizujący	Gmina Kornowac
Szacowany koszt	900 tys. zł
Źródło finansowania	środki zewnętrzne
Zwięzły opis projektu	Projekt ma na celu utrzymanie zanikających siedlisk przyrodniczych i ich bioróżnorodności na terenach już zweryfikowanych jak i rozpoznanie bioróżnorodności pozostałego obszaru Gminy Kornowac. Projekt obejmuje również działania mające na celu utworzenie szeregu niewielkich oczek wodnych (tzw. mała retencja) w miejscach, gdzie są one potrzebne. Z jednej strony polepszy to stosunki wodne a z drugiej zwiększy bioróżnorodność

Tabela 6 Inwestycja: Budowa Gminnego Ośrodka Kultury w Kornowacu

Źródło: Opracowanie własne

Tytuł inwestycji	Budowa Gminnego Ośrodka Kultury w Kornowacu
Podmiot realizujący	Gmina Kornowac
Szacowany koszt	4,9 mln zł
Źródło finansowania	środki zewnętrzne
Zwięzły opis projektu	W miejscowości Kornowac nie ma Ośrodka Kultury, mieszkańcy spotykają się w obiektach zlokalizowanych w pozostałych miejscowościach w Gminie. W obiekcie znajdzie siedzibę OPS w Kornowacu, który obecnie zlokalizowany jest w Urzędzie Gminy w dwóch niewielkich pokojach. Projekt dzięki docelowemu zamontowaniu pomp ciepła oraz fotowoltaiki nie będzie negatywnie oddziaływał na środowisko. Teren wokół powstałego obiektu zostanie zagospodarowany roślinnością co pozytywnie wpłynie na zrównoważony rozwój. Projekt pozwala na niwelowanie różnic w poziomie dostępu do podstawowych usług na obszarach miejskich i wiejskich.

Tabela 7 Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie Gminy Kornowac w Rzuchowie i Łańcach

Źródło: Opracowanie własne

Tytuł inwestycji	Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie Gminy Kornowac w Rzuchowie i Łańcach
Podmiot realizujący	Gmina Kornowac
Szacowany koszt	20 mln zł
Źródło finansowania	środki zewnętrzne
Zwięzły opis projektu	Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie gminy Kornowac. Budowa kanalizacji sanitarnej w sołectwach Rzuchów i Łańce pozwoli na uporządkowanie gospodarki ściekowej na tym obszarze.

Tabela 8 Poprawa efektywności energetycznej w budynkach szkolnych

Źródło: Opracowanie własne

Tytuł inwestycji	Poprawa efektywności energetycznej w budynkach szkolnych
Podmiot realizujący	Gmina Kornowac
Szacowany koszt	Pozostaje do ustalenia
Źródło finansowania	środki zewnętrzne
Zwięzły opis projektu	Poprawa efektywności energetycznej budynków oświatowych to istotny element działań podejmowanych przez gminę na rzecz ograniczania niskiej emisji. W zależności od potrzeb, realizowane przedsięwzięcia będą uwzględniały różne aspekty działań termomodernizacyjnych – począwszy od docieplenia przegród, poprzez modernizację źródła ciepła i/lub przygotowania ciepłej wody użytkowej, aż po optymalizację zarządzania energią. Istotnym elementem podejmowanych działań będzie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

Tabela 8 Modernizacja oświetlenia ulicznego – wymiana lamp na ledy

Źródło: Opracowanie własne

Tytuł inwestycji	Modernizacja oświetlenia ulicznego
Podmiot realizujący	Gmina Kornowac
Szacowany koszt	Pozostaje do ustalenia
Źródło finansowania	środki zewnętrzne
Zwięzły opis projektu	Obecnie na terenie gminy, w znacznej większości, wykorzystywane są oprawy tradycyjne. W ramach projektu prowadzone będą prace zmierzające do modernizacji oświetlenia ulicznego poprzez zastosowanie opraw ledowych, lub innych źródeł światła o wysokiej efektywności energetycznej. Dokładne lokalizacje działań inwestycyjnych zostaną zdefiniowane w dokumentacji projektowej.

Pozostałe:

1. Budowa pełnowymiarowego boiska w Kornowacu (ze sztuczną nawierzchnią).
2. Boisko wielofunkcyjne przy szkole w Kobyli – (kładka, parking, boisko, plac zabaw).
3. Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Pogrzebieniu.
4. Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
5. Utworzenie żłobka gminnego.
6. Rewitalizacja obiektów gminnych – ul. Rekreacyjna 2.
7. Doposażenie szkół oraz zajęcia rozwijające i wyrównawcze we wszystkich ZSP.
8. Projekt dot. Urzędu Gminy. Wymiana sprzętu na nowy oraz szkolenia / studia podyplomowe dla pracowników.
9. Rozwój sieci ścieżek rowerowych wraz z punktami spoczynkowymi.
10. Ścieżki dydaktyczne.

5.2. Oczekiwane rezultaty i wskaźniki ich osiągnięcia

W ramach niniejszej części wskazano oczekiwane rezultaty związane z wdrożeniem działań zaplanowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych. Ocena stopnia wdrożenia zaplanowanych rezultatów będzie następowała przy wykorzystaniu wskaźników agregujących zdefiniowanych na poziomie Strategii. Wszystkie wskaźniki będą mierzone cyklicznie. Monitoring będzie prowadzony na dwóch płaszczyznach: strategicznej (dotyczy całej Strategii Rozwoju Gminy) oraz operacyjnej (dotyczy poszczególnych przedsięwzięć). W poniższych tabelach przedstawiono w sposób szczegółowy rezultaty planowanych działań wraz z zestawieniem wskaźników pozwalającymi ocenić poziom wdrażania celów Strategii.

Tabela 10 Cel strategiczny I: Zwiększenie atrakcyjności warunków życia na terenie Gminy Kornowac z wykorzystaniem jej naturalnych zasobów

Źródło: Opracowanie własne

Cel operacyjny	Zadania priorytetowe	Oczekiwane rezultaty działań	Wskaźniki osiągnięcia działań	Pożądaný kierunek zmian
Cel operacyjny A1: Aktywizacja i integracja mieszkańców	Promocja aktywnego i zdrowego stylu życia oraz aktywizacja mieszkańców.	Rozszerzanie oferty sportowej oraz rekreacyjnej w Gminie,	Liczba imprez kulturalnych w ciągu roku	↑
Cel operacyjny A2: Efektywna edukacja oraz wykorzystanie kapitału społecznego	Poprawa dostępu i jakości do infrastruktury kultury, sportu oraz rekreacji. Promowanie, upowszechnianie oraz ochrona dziedzictwa kulturowego.	Zwiększanie poziomu uczestnictwa społeczności lokalnej w kulturze, Rozszerzanie oferty opieki nad dziećmi, Zapewnianie wysokiej jakości kształcenia,	Liczba dzieci przypadająca na 1 oddział żłobka	↓
Cel operacyjny A4: Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym	Rozwój przestrzeni publicznych w infrastrukturę umożliwiającą wspólne spędzanie czasu.	Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców Gminy, Gmina wypromowana poprzez swoją historię, tradycje i kulturę,	Liczba uczniów objęta dodatkowym wsparciem edukacyjnym	↑
Cel operacyjny A5: Poprawa jakości obsługi w instytucjach publicznych		Zachowane i wypromowane dziedzictwo przyrodnicze, Gmina przyjazna osobom z niepełnosprawnościami.	Liczba osób z niepełnosprawnościami	
			Liczba imprez sportowych w ciągu roku	↑

Tabela 11 Cel strategiczny II: Rozwój gospodarczy Gminy Kornowac poprzez wspieranie lokalnych przedsiębiorstw oraz pełne wykorzystanie potencjału osadniczego i rekreacyjno-turystycznego

Źródło: Opracowanie własne

Cel operacyjny	Zadania priorytetowe	Oczekiwane rezultaty działań	Wskaźniki osiągnięcia działań	Pożądaný kierunek zmian
Cel operacyjny B1: Wykorzystanie potencjału turystyczno-rekreacyjnego Gminy	Działania na rzecz tworzenia i rozwijania atrakcji turystycznych na terenie Gminy z wykorzystaniem lokalnych walorów przyrodniczych.	Rozwinięte funkcje rekreacyjno-wypoczynkowe, Uporządkowana infrastruktura rowerowa,	Długość ścieżek rowerowych (w km)	↑
Cel operacyjny B2: Aktywizacja gospodarcza	Budowa dróg rowerowych, ścieżek dydaktycznych, a także wsparcie działań na rzecz wzrostu bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego.	Podniesienie kompetencji zawodowych mieszkańców Gminy.	Liczba przeprowadzonych szkoleń	↑
Cel operacyjny B3: Rozwój osadnictwa w Gminie	Działania na rzecz wsparcia lokalnej przedsiębiorczości społecznej.		Liczba osób z podniesionymi kompetencjami zawodowymi	↑

Tabela 12 Cel strategiczny III: Poprawa jakości infrastruktury gminnej oraz funkcjonalności przestrzeni publicznej w celu podniesienia poziomu życia mieszkańców Gminy Kornowac

Źródło: Opracowanie własne

Cel operacyjny	Zadania priorytetowe	Oczekiwane rezultaty działań	Wskaźniki osiągnięcia działań	Pożądaný kierunek zmian
Cel operacyjny C1: Rozwój infrastruktury komunalnej	Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE.	Zwiększona czystość środowiska naturalnego, Uporządkowana gospodarka wodno-ściekowa,	Udział OZE w strukturze energetycznej Gminy	↑
Cel operacyjny C2: Ochrona środowiska naturalnego i jakości powietrza	Zapewnienie dostępu do mediów poprzez budowę i modernizację infrastruktury pożytku publicznego.	Rozwinięta infrastruktura rekreacyjna i sportowa, Poprawiony stan techniczny i parametry budynków gminnych,	Liczba budynków poddanych modernizacji	↑
Cel operacyjny C3: Poprawa estetyki Gminy	Uporządkowanie gospodarki ściekowej Działania na rzecz zachowania bioróżnorodności na terenie Gminy Kornowac. Rewitalizacja przestrzeni zdegradowanych.	Zwiększona atrakcyjność i funkcjonalność przestrzeni publicznej, Zwiększona dostępność miejsc parkingowych o odpowiednich parametrach technicznych na terenie Gminy.	Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej Powierzchnia utrzymanych siedlisk przyrodniczych	↑ ↑

5.3. Potencjalne źródła finansowania

Działania określone w niniejszym dokumencie w większości przypadków wymagają dodatkowych nakładów finansowych na ich realizację. Poniżej zaprezentowano część z dostępnych źródeł finansowania oraz zakres jaki obejmują. W okresie objętym horyzontem niniejszej Strategii Polska ma możliwość korzystania z Funduszy Europejskie na lata 2021-2027, co powinno pozwolić na znaczące odciążenie budżetu Gminy w zakresie niektórych działań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych (tzw. projekty miękkie).

1. Środki własne

Samorząd może realizować inwestycje będące w jego kompetencjach z wykorzystaniem środków pochodzących z dochodów własnych – jest to najpopularniejsza metoda finansowania inwestycji, jednakże ograniczająca ich skalę i zakres do limitu wydatków uchwalonych na daną inwestycję w Wieloletniej Prognozie Finansowej. Wsparciem środków własnych mogą być środki z kredytu banków komercyjnych lub środki pozyskane w ramach emisji papierów wartościowych, np. obligacji komunalnych.

2. Bankowe i pozabankowe instrumenty finansowe

Kredyty, pożyczki bankowe itp. o charakterze krótko i długoterminowym. Standardowe kredyty bankowe należą do stosunkowo kosztownych, dlatego często wykorzystywane są kredyty i pożyczki o charakterze preferencyjnym – nisko oprocentowane bądź z możliwością częściowego umorzenia. Do najczęściej wykorzystywanych źródeł współfinansowania inwestycji związanych z poprawą efektywności energetycznej należą środki w dyspozycji Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Zarówno WFOŚiGW jak i NFOŚiGW dysponują w swojej ofercie:

- preferencyjnymi, częściowo umarzalnymi, pożyczkami na termomodernizację, wymiany źródła ciepła, montaż instalacji OZE,
- dotacjami na przygotowanie programów efektywności energetycznej,
- dotacjami na działania z zakresu edukacji ekologicznej, w tym dot. efektywności energetycznej.

3. Fundusze Europejskie

Fundusze Europejskie są instrumentami Polityki Strukturalnej Unii Europejskiej. Ich zadaniem jest wspieranie restrukturyzacji i modernizacji gospodarek krajów UE. W ten sposób wpływa się na zwiększenie spójności ekonomicznej i społecznej Unii. Fundusze kierowane są do tych sektorów gospodarki i regionów, które bez pomocy finansowej nie są w stanie dorównać do średniego poziomu ekonomicznego w UE. Polityka Strukturalna i Fundusze mają pomóc władzom centralnym i regionalnym słabiej rozwiniętych regionów w rozwiązaniu ich najważniejszych problemów gospodarczych. Kluczowe programy dostępne w horyzoncie objętym Strategią uwzględniają:

- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FENiKS) – następca Programu Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ). Program przyczyni się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu. FENiKS wesprze również inwestycje transportowe oraz dofinansuje ochronę zdrowia i dziedzictwo kulturowe.
- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS) – następca Programu Wiedza Edukacja Rozwój (POWER). Główne obszary działania FERS to: praca, edukacja, zdrowie oraz dostępność. Program będzie wspierał projekty z zakresu: poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.
- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC) – jest następcą programu Polska Cyfrowa (POPC), który w latach 2014-2020 wspierał cyfryzację w Polsce. FERC będzie koncentrował się przede wszystkim na: zwiększeniu dostępu do ultraszybkiego Internetu szerokopasmowego, udostępnieniu zaawansowanych e-usług pozwalających w pełni na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców, zapewnieniu cyberbezpieczeństwa w ramach nowego dedykowanego obszaru interwencji, rozwoju gospodarki opartej na danych, wykorzystującej najnowsze technologie cyfrowe, rozwoju współpracy międzysektorowej na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych, wsparciu rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych, w tym również w obszarze cyberbezpieczeństwa dla jednostek samorządu terytorialnego (j.s.t.) i przedsiębiorców.
- Fundusz Europejskie na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Jest to część Europejskiego Zielonego Ładu (European Green Deal) i elementem (I filarem) Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji. Celem FERT

jest łagodzenie skutków społecznych i ekonomicznych transformacji energetycznej.

- Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 – nowy program regionalny dla Województwa Śląskiego, który będzie obejmował m.in. inwestycje w takich obszarach jak: rozwój MŚP, e-usługi publiczne, rozwój OZE i efektywności energetycznej, przystosowanie regionu do zmian klimatu, ochronę terenów cennych pod względem przyrodniczym, gospodarkę wodno-ściekową i odpadową, regionalną infrastrukturę transportową, infrastrukturę kulturalną i turystyczną, aktywizację zawodową oraz podnoszenie kwalifikacji mieszkańców, usługi środowiskowe (usługi społeczne, opieka długookresowa i psychiatryczna, e-usługi, integracja społeczna, ekonomia społeczna, edukacja na potrzeby rynku pracy, profilaktyka w ochronie zdrowia, standardy usług w zakładach leczniczych, integracja imigrantów).

4. Umowy z podmiotami ESCO

ESCO (Energy Service Company) to firmy działające w sektorze inwestycji energooszczędnych, które finansują inwestycje w celu udziału w oszczędnościach w kolejnych latach, które z kolei stanowią wynagrodzenie za zaangażowany kapitał i ryzyko. Umowa precyzyjnie określa zakres inwestycji na majątku Gminy, parametry obiektu po modernizacji, prognozowane zużycie ciepła, energii elektrycznej dla obiektu oraz udział podmiotu ESCO w przyszłych oszczędnościach jak i sposób ich kalkulacji (wyznaczenie okresu referencyjnego, inflacja, anomalie pogodowe). Najistotniejszym elementem umów jest związanie obu stron wynikiem inwestycji, gdy korzyścią dla partnerów jest każda złotówka oszczędności wygenerowana przez inwestycję, a tym samym każda wada w technologii czy wykonaniu uderza w zyski podmiotu ESCO. W przypadku klasycznej inwestycji ze środków własnych inwestor ma jedynie gwarancję wykonawcy na roboty budowlane, technologie, ale nie gwarancję osiągnięcia efektów w postaci niskiego zużycia paliw i niskich kosztów utrzymania. Umowy tego typu mogą spełniać warunki PPP (gdy podmiot ESCO zarządza obiektem) i są wtedy realizowane na podstawie ustawy o PPP.

5. Partnerstwo publiczno-prywatne

Ustawa z 28.07.2005 nazywa partnerstwem publiczno-prywatnym współpracę podmiotu publicznego i partnera prywatnego, opartą na umowie o partnerstwie publiczno-prywatnym, służącą realizacji zadania publicznego na zasadach przyjętych w ustawie. Zgodnie z zapisami ustawy, partnerstwo publiczno-prywatne

może stanowić sposób realizacji przedsięwzięcia tylko wtedy, gdy ze współpracy z sektorem prywatnym wynikają korzyści dla interesu publicznego, przeważające w stosunku do korzyści wynikających z innych sposobów realizacji tego przedsięwzięcia przez podmiot publiczny tj. samodzielnej jego realizacji lub realizacji w inny sposób niż określony w ustawie.

PPP umożliwia realizację celów publicznych za pomocą inwestycji sektora prywatnego, który w zależności od wybranego modelu współpracy przynajmniej częściowo pokrywa koszty budowy infrastruktury, a później czerpie z niej korzyści, ponosząc też ryzyko rynkowe (popyt).

06.

**Komplementarność
z dokumentami strategicznymi
wyższego rzędu**

Sformułowane w Strategii Cele i kierunki rozwoju Gminy muszą korespondować z wizją rozwoju sformułowaną przez dokumenty strategiczne wyższego rzędu, to jest strategię subregionalną, regionalną i krajową, które w sposób bezpośredni lub pośredni kształtują kierunki rozwoju Gminy. W związku z tym, czynnikiem kluczowym jest zapewnienie spójności zapisów niniejszej Strategii ze sformułowanymi w ich treści priorytetami i celami.

Podsumowanie zgodności ze strategiami na poziomie powiatu, województwa i kraju przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 13 Podsumowanie powiązania Strategii z dokumentami wyższego rzędu

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwoju Gminy Kornowac	Strategia Rozwoju Powiatu Raciborskiego na lata 2022-2030	Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”
SFERA SPOŁECZNA Cel strategiczny I: Zwiększenie atrakcyjności warunków życia na terenie Gminy Kornowac z wykorzystaniem jej naturalnych zasobów	Cel strategiczny 2. Kształtowanie zrównoważonego rozwoju społecznego i aktywności mieszkańców.	CEL STRATEGICZNY B Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca.
SFERA GOSPODARCZA Cel strategiczny II: Rozwój gospodarczy Gminy Kornowac poprzez wspieranie lokalnych przedsiębiorstw oraz pełne wykorzystanie potencjału osadniczego i rekreacyjno-turystycznego	Cel strategiczny 1. Stworzenie warunków sprzyjających wysokiej aktywności gospodarczej. Cel strategiczny 3. Ochrona środowiska i krajobrazu na terenie powiatu raciborskiego.	CEL STRATEGICZNY A Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej.
SFERA PRZESTRZENNA Cel strategiczny III: Poprawa jakości infrastruktury gminnej oraz funkcjonalności przestrzeni publicznej w celu podniesienia poziomu życia mieszkańców Gminy Kornowac	Cel strategiczny 4. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i technicznej Powiatu Raciborskiego wpływających na wysoką jakość życia. Cel strategiczny 3. Ochrona środowiska i krajobrazu na terenie powiatu raciborskiego.	CEL STRATEGICZNY C Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni.

Wszelkie podejmowane przez gminę działania będą ukierunkowane na realizację strategicznego celu rozwojowego (SCR), sformułowanego jako Dynamizacja rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Kornowac dzięki optymalnemu wykorzystaniu lokalnych walorów środowiskowo-lokalizacyjnych oraz dostępnych zasobów społecznych, infrastrukturalnych i kapitałowych.

Przeprowadzone studium zgodności Strategii Rozwoju Gminy Kornowac z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla objęło:

- Strategię Rozwoju Powiatu Raciborskiego na lata 2022-2030,
- Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”,
- Strategię Rozwoju Subregionu Zachodniego.

Należy podkreślić, iż niniejsza Strategia jest w pełni zgodna z kluczowymi dokumentami strategicznymi, zarówno na poziomie krajowym, regionalnym, jak i lokalnym. Dzięki temu, iż działania podejmowane lub planowane przez władze samorządowe Gminy Kornowac mają charakter długofalowy i skoordynowany, możliwe jest zachowanie ich spójności z kluczowymi długookresowymi dokumentami planistycznymi, tworzonymi zarówno przez administrację rządową, jak i samorządową szczebla regionalnego.

07.

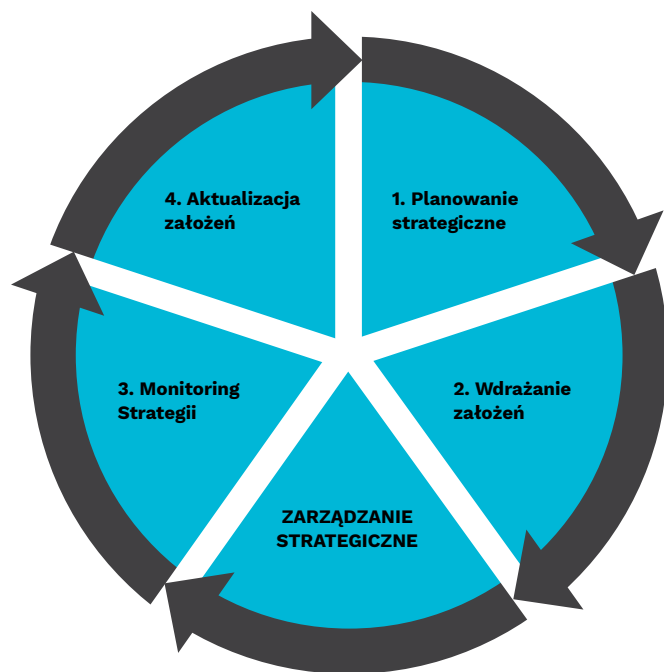
System realizacji Strategii

7.1. Wdrażanie Strategii

Proces zarządzania strategicznego przedstawiony graficznie na poniższym rysunku obejmuje cztery zasadnicze, integralnie powiązane procesy, które składają się na pełny cykl zarządczy, realizowany na bieżąco w skali Gminy. Pierwszym procesem jest etap planowania strategicznego, podczas którego definiowane są założenia rozwojowe dla Gminy. W dalszej kolejności następuje etap wdrażania, kiedy realizowane są poszczególne projekty. Monitoring strategii, a więc weryfikacja poprawności i zgodności zdefiniowanych założeń strategicznych ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-gospodarczą, powinien mieć charakter ciągły i być realizowany na bieżąco. Aktualizacja założeń to krok, który następuje w sytuacji, gdy na etapie monitorowania Strategii okazuje się, iż wymagane jest przeformułowanie celów strategicznych lub konkretnych działań.

Rysunek 4 Proces zarządzania strategicznego

Źródło: Opracowanie własne

Efektywna realizacja Strategii wymaga wdrażania w układzie wielopodmiotowym, co umożliwi wykorzystanie lokalnych zasobów ludzkich oraz instytucjonalnych. Realizacja większości projektów strategicznych lub też ich późniejsze funkcjonowanie wymagają uczestnictwa mieszkańców i innych podmiotów lokalnych. Udział lokalnej społeczności i sektora biznesu przejawia się między innymi w aspektach związanych z identyfikacją, wyborem i zarządzaniem szczegółowymi rozwiązaniami. Podejście partycypacyjne w procesie zarządzania strategicznego zakłada aktywne uczestnictwo środowisk lokalnych, przedsiębiorstw, instytucji, grup nieformalnych, organizacji pozarządowych, jak również podmiotów zewnętrznych (instytucje regionalne, krajowe, międzynarodowe). Podstawowa korzyść podejścia partycypacyjnego wiąże się ze skutecznym dopasowaniem realizowanych projektów do potrzeb społeczności lokalnych oraz zapewnia niezbędną ich zaangażowanie w proces wdrażania założeń Strategii.

Ze względu na swój długookresowy charakter, wdrażanie założeń Strategii będzie procesem ciągłym, wymagającym stałego śledzenia i monitorowania pojawiających się zmian prawnych, gospodarczych i społecznych. Wdrażaniu założeń Strategii towarzyszyć będzie ich ciągła ewaluacja, prowadzona w oparciu o pozyskiwane informacje dotyczące rozwoju Gminy, skutkach oraz publicznym odbiorze podejmowanych działań.

Instytucją odpowiedzialną za wdrażanie Strategii rozwoju będzie Urząd Gminy Kornowac. Do jego najważniejszych zadań w zakresie wdrażania Strategii należy będzie:

- monitorowanie realizacji projektów pod kątem ich zgodności z założeniami i celami określonymi w Strategii,
- weryfikacja założeń Strategii i jej ewentualna aktualizacja na podstawie gromadzonych materiałów, dokumentów i oceny przeprowadzonych działań,
- prowadzenie działań informacyjnych, konsultacji społecznych i publikacja informacji na temat realizacji założeń zdefiniowanych w Strategii.
- Wdrażanie założeń Strategii będzie się odbywać poprzez realizację konkretnych projektów oraz polityk sektorowych Gminy.

7.2. Monitoring, ewaluacja oraz raportowanie realizacji Strategii

Istotą monitoringu jest gromadzenie, opracowywanie i przekazywanie informacji przydatnych w zarządzaniu rozwojem Gminy i wdrażaniu Strategii. Głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji Strategii będzie realizacja działań projektowych uwzględnionych w ramach niniejszej Strategii oraz przełożenie uzyskanych wyników na osiąganie przyjętych celów. Proces monitorowania polegać będzie na systematycznym obserwowaniu zmian zachodzących w ramach poszczególnych działań oraz celów wytyczonych w Strategii. Do tego opracowany został wzór Karty projektu (**Załącznik 3 Karta projektu**). Działania związane z monitorowaniem Strategii będą prowadzone na bieżąco, od momentu przyjęcia dokumentu, w cyklach dwuletnich. Każdorazowo, proces monitorowania Strategii zostanie zakończony Raportem monitoringowym, przygotowywanym cyklicznie (co dwa lata) i podlegającym akceptacji przez Wójta Gminy.

W szerokim aspekcie, monitoring realizacji Strategii uwzględni będzie ocenę realizacji wskaźników i wpływu podejmowanych działań na funkcjonowanie społeczno-gospodarcze Gminy (odповідь na pytanie, w jakim stopniu Strategia rozwiązuje zdefiniowane problemy oraz w jakim stopniu realizuje zakładane cele).

7.3. Spójność z dokumentami sektorowymi Gminy

Strategia Rozwoju Gminy to dokument kluczowy, jeżeli chodzi o zarządzanie rozwojem strategicznym w ujęciu lokalnym. Wieloletnia Prognoza Finansowa (WPF) posiada status dokumentu równoważnego w stosunku do Strategii Rozwoju, porządkującego aspekty finansowo-organizacyjne związane z realizacją przedsięwzięć inwestycyjnych oraz działań o charakterze nieinwestycyjnym. Niemniej jednak, oprócz Strategii oraz WPF, istnieje szereg dokumentów programowych niższego szczebla, porządkujących rozwój i bieżące funkcjonowanie

poszczególnych obszarów działania Gminy. Aby zagwarantować spójny rozwój Gminy w wielu obszarach, poszczególne polityki i strategie sektorowe muszą mieć charakter komplementarny wobec siebie i być zgodne z założeniami Strategii Rozwoju.

Tabela 14 Polityki strategiczne i dziedzinowe programy rozwoju obowiązujące na terenie Gminy Kornowac

Źródło: Opracowanie własne

Lp.	Nazwa	Sfera polityki rozwoju	Realizowane cele Strategii Rozwoju
1	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej na terenie Gminy Kornowac	Przestrzenna	Cel operacyjny C 1: Rozwój infrastruktury komunalnej Cel operacyjny C 2: Ochrona środowiska naturalnego i jakości powietrza
2	Program Ograniczania Niskiej Emisji dla Gminy Kornowac na lata 2021-2023	Przestrzenna	Cel operacyjny C 1: Rozwój infrastruktury komunalnej Cel operacyjny C 2: Ochrona środowiska naturalnego i jakości powietrza
3	Program Ochrony Środowiska dla Gminy Kornowac na lata 2018 – 2022 z perspektywą do roku 2025	Przestrzenna	Cel operacyjny C 1: Rozwój infrastruktury komunalnej Cel operacyjny C 2: Ochrona środowiska naturalnego i jakości powietrza
4	Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Kornowac do roku 2023	Przestrzenna, społeczna, gospodarcza	Cel operacyjny C 1: Rozwój infrastruktury komunalnej Cel operacyjny C 2: Ochrona środowiska naturalnego i jakości powietrza Cel operacyjny B 2: Aktywizacja gospodarcza
5	Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Kornowac na lata 2021 – 2036	Przestrzenna	Cel operacyjny C 1: Rozwój infrastruktury komunalnej Cel operacyjny C 2: Ochrona środowiska naturalnego i jakości powietrza

Kontynuacja tabeli na kolejnej stronie

Lp.	Nazwa	Sfera polityki rozwoju	Realizowane cele Strategii Rozwoju
6	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2026	Społeczna	Cel operacyjny A2: Efektywna edukacja oraz wykorzystanie kapitału społecznego Cel operacyjny A4: Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym
7	Program wspierania rodziny na lata 2021-2023	Społeczna	Cel operacyjny A2: Efektywna edukacja oraz wykorzystanie kapitału społecznego Cel operacyjny A4: Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym
8	Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025	Społeczna	Cel operacyjny A2: Efektywna edukacja oraz wykorzystanie kapitału społecznego Cel operacyjny A4: Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym
8	Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2021 – 2026	Społeczna	Cel operacyjny A2: Efektywna edukacja oraz wykorzystanie kapitału społecznego Cel operacyjny A4: Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym

7.4. Załączniki

Załącznik 1. Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Kornowac.

Załącznik 2. Raport z badania ankietowego.

Załącznik 3. Podsumowanie warsztatów z mieszkańcami.

Załącznik 4. Karta projektu.

